

Ежедневие

В сладкарницата

Ели: — Мари, закуси ли вече?

Мари: — Обикновено не закузвам. Пия едно кафе и толкова.

Ели: — Аз също рядко закузвам. А казват, че трябва да се закузва. Дори препоръчват да се спазва едно правило: закуската трябва да изядеш сам, обяда да разделиш с приятели, а вечерята да дадеш на врага.

Мари: — Не, сега медицината казва обратното: сутрин е добре да пишеш само две чаши топла вода, на обяд да обядваш нормално, а вечер да ядеш колкото можеш.

Ели: — Значи ти си в крак с пауката.

Изпити, изпити...

Димитър: — Стояне, ела да те запозная с един приятел студент.

Стоян: — Момент, да заключа колата... Приятно ми е. Стоянов.

Костас: — Костас Захаридис.

Стоян: — Хайде да се почерпим. Току-що взех един много труден изпит.

Костас: — Честито!

Стоян: — Благодаря. Да Ви се връща!

Костас: — Дано! Утре и аз съм на изпит.

Димитър: — Ти научи всичко. Ще го вземеш.

Костас: — Надявам се, но сега трябва да се прибера. Искам да преговоря някои въпроси, да си припомня някои неща.

Стоян: — Няма да се бавим. Какво ще пиете?

Въпроси:

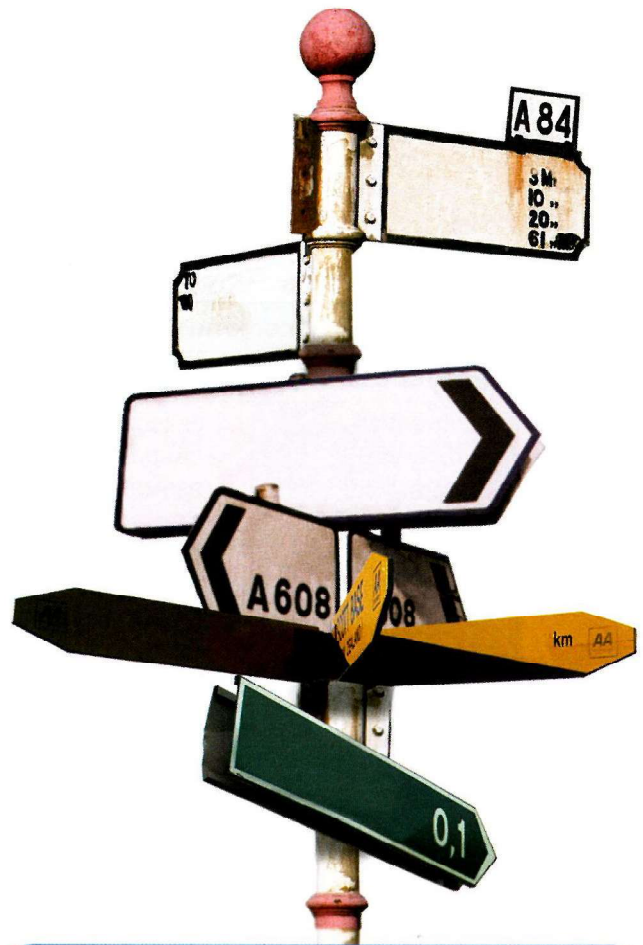
1. Каква е формулата за правилно хранене?
2. Какъв режим на хранене има Мари? А Ели?
3. Как се храните Вие?

Въпроси:

1. Какво предлага Стоян на приятелите си? Защо?
2. Защо Костас бърза?
3. Какво иска да прави въпреки Костас?

На кръстопът

- Мари:** — Какъв вестник да купя?
Христо: — Какъвто искаш, все едно. Да има спорт.
Мари: — Аз обикновено купувам „Вести“.
Продавач: — „Вести“ свърши.
Мари: — Е, тогава няма да купуваме.
Христо: — Както решиш.
Мари: — Какво става с теб, нямаш ли собствено мнение, ами... „какъвто искаш“, „както решиш“, „когато можеш“...
Христо: — Днес имам да решавам други проблеми.
Мари: — Какви?
Христо: — Да се явя на изпит или да не се явявам, да се обадя ли на родителите си или да не им се обаждам...
Мари: — Ясно, ясно... Както казва Шекспир: „To be or not to be“ — да бъдеш или да не бъдеш.
Христо: — Нещо такова.
Мари: — Да ти имам проблемите!...

Въпроси:

1. Какво иска да купи Мари?
2. Какъв вестник предпочита Христо?
3. Какви проблеми има Христо?
4. Какво мисли Мари за проблемите на Христо?

• Определете всяко твърдение като *вярно (а)*, *невярно (б)* или *няма информация (в)* със знака ✓:

	а	б	в
Французите сутрин обикновено не закусват.	☐	☐	☒
Сутрин не трябва да закусваме.	☐	☐	☐
Костас е квартирант на Димитър.	☐	☐	☐
Стоян пожелава на Костас успех на изпита.	☐	☐	☐
Костас знае всичко.	☐	☐	☐
Стоян, Костас и Димитър ще пият кафе.	☐	☐	☐
Христо има сериозни проблеми.	☐	☐	☐
Мари купува редовно вестници.	☐	☐	☐
Христо се интересува само от спорт.	☐	☐	☐
Мари иска да има проблеми.	☐	☐	☐

Граматика

1. Вид на глагола

а) видови двойки

абсолютни		относителни	
несвършен вид	свършен вид	несвършен вид	свършен вид
закусвам	закуся	чета	прочета
свършвам	свърша	уча	науча
вземам	взема	пиша	напиша
давам	дам	правя	направя
препоръчвам	препоръчам	мия	измия
върщам	върна	пия	изпия
запознавам (се)	запозна (се)	ям	изям
преговарям	преговоря	каня	поканя
обаждам се	обадя се	черпя	почерпя

б) значение и употреба (сегашно време)

опорна дума	значение	процесност	↔	завършеност
		многократност		еднократност
∅		закусвам		закуся
винаги всеки ден постоянно обикновено често рядко понякога никога не сега обичам да започвам да продължавам да свършвам да спирам да		закусвам		∅
да ще ако когато щом като		закусвам		закуся

Внимание!

несвършен вид	свършен вид
отивам	отида
ходя	отида

Сега отивам на кино. Често ходя на кино. И утре ще отида.

2. Относителни и показателни местоимения и наречия

въпросителни	относителни	показателни
кой	кой то	този → онзи
коя	коя то	тази → онази
кое	кое то	това → онова
кои	кои то	тези → онези
на, за, до ...	на, за, до ...	кого то
какво	какво то	такава → инаква
какъв	какъв то	такова → инакво
каква	каква то	такива → инакви
какво	какво то	така → иначе
какви	какви то	тук → там
как	как то	сега → тогава
къде	къде то	толкова
кога	кога то	
колко	колко то	

Внимание!

този →	той	онзи →	оня
тази →	тая	онази →	оня
тези →	тия	онези →	оня

3. Сложни изречения от местоименно-съотносителен тип

1	този, който	2	.	1	такъв, какъвто	2	.
1	там, където	2	.	1	така, както	2	.

На екскурзията ще дойде **този, който** се интересува от археология.

Ще направя **така, както** иска преподавателят.

Отивам **там, където** през зимата е студено, а през лятото — много горещо.

Какъвто вестник купиш, **такъв** ще четеш.

4. Съюзи за време: когато, като, щом, след като, преди да, докато

Когато свърша, ще дойда.	⇔	Ще дойда, <i>когато</i> свърша.
Преди да изляза, закусвам.	⇔	Закусвам, <i>преди да</i> изляза.
Докато уча, слушам музика.	⇔	Слушам музика, <i>докато</i> уча.

Внимание!

щом + { ⇨ *св* ⇨ *темпорални отношения (момент, време)*
⇨ *нсв* ⇨ *логическо твърдение (логика, причина)*

Щом Христо купи (*св*) кола, няма да пътува с автобус.
Щом Христо купува (*нсв*) кола, значи има пари.

Упражнения

1. Отговорете по модела:

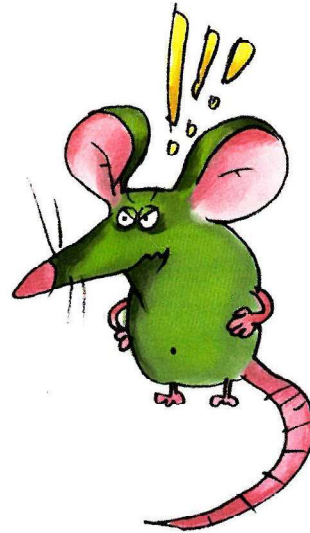
– Какво да ям? ⇨ – Каквото решиш.

– Къде да отидем?	⇨	–
– Кой да дойде?	⇨	–
– С кого да говорят?	⇨	–
– Как да се облека?	⇨	–
– Кога да се срещнем?	⇨	–
– С какво да пишем?	⇨	–
– Какъв подарък да купя?	⇨	–
– На кого да кажа?	⇨	–
– Коя книга да прочета?	⇨	–
– Кои студенти да поканя?	⇨	–
– С какви дрехи да се облека?	⇨	–
– Колко тетрадки да взема?	⇨	–
– Каква чанта да купя?	⇨	–
– Кое кафе е за мене?	⇨	–

2. Свържете двете колонки:

така	←	който
там		когато
този		където
тогава		колкото
такъв		какъвто
тази	→	както
толкова		който
такива		каквито
тези		която
тук		които
онзи		което
това		където

3. Поставете съответното относително местоимение или наречие:

Ще стана такъв, **какъвто** искам.
 Ще отида тогава, мога.
 Това, казвате, го зная.
 Този, е упорит, побеждава.
 Тази професия, за говорите, не ми харесва.
 Там, отиваме, има много интересни неща.
 Ще купя такива тетрадки, има.
 Направете всичко така, трябва.
 Ще получат толкова пари, заслужават.
 Тя е такова момиче, рядко се среща.
 Този, за говориш, е тук.
 Помня го такъв, го видях за последен път.

4. Поставете съответното показателно местоимение или наречие:

Бъди **такъв** , какъвто си.
 , който не желае, да не идва.
 Работа , колкото мога.
 Ще отидем , където желаете.
 Ела , когато можеш.
 Каквато майката, и дъщерята.
 Където е той, съм и аз.
 Харесвам , което и ти.
 , които не знаят, няма да успеят!
 Нямам пари, колкото искате.
 Каквото приготвиш, ще ядем.
 Ще работим , както искат.

5. Изразете колебание по модела:

А.

Да кажа или да не казвам?

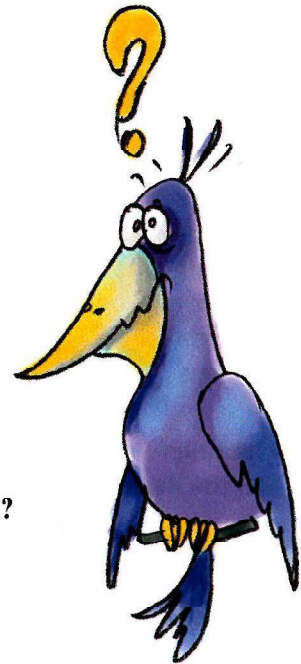
- Да вляза или
- Да изляза или
- Да отида или
- Да обясня или
- Да отговоря или
- Да повторя или
- Да седна или
- Да сляза или
- Да дойда или
- Да легна или

Б.

Да купя ли книгата или да не я купувам?

- Да отворя ли прозореца или
- Да затворя ли вратата или
- Да изпратя ли писмото или
- Да взема ли книгите или
- Да дам ли съобщението или
- Да кажа ли новината или
- Да получа ли документите или
- Да предложи ли идеята или
- Да започна ли домашното или
- Да приема ли поканата или

В.

Да купя ли на колегата кафе или да не му купувам?

- Да предложи ли на Иван билети или
- Да кажа ли на Мария за утре или
- Да обясня ли на родителите си всичко или
- Да дам ли на студентите домашно или
- Да купя ли на детето сладолед или
- Да отговоря ли на момчето или
- Да изпратя ли на майка си телеграма или
- Да взема ли на дъщеря си блуза или

Г.

Да дам ли книгите на Мария или да не ѝ ги давам?

- Да обясня ли новите думи на Джон или
- Да изпратя ли писмото на баща си или
- Да кажа ли новината на Димитър или
- Да изпратя ли телеграмата на родителите си или
- Да купя ли книгата на детето или
- Да покажа ли картините на Тодор или
- Да дам ли учебника на брат си или
- Да обясня ли четивото на Елена или
- Да върна ли парите на Йордан или
- Да напиша ли лекцията на колегата или

6. Отговорете на въпросите по модела:

A.

– Трябва ли да отиваш? ⇨ – Да, трябва да отида.

- Иван трябва ли да тръгва? ⇨
- Трябва ли да седате? ⇨
- Трябва ли да започват? ⇨
- Трябва ли да влизаме? ⇨
- Трябва ли да заминавате? ⇨
- Трябва ли да идва? ⇨
- Трябва ли да заключавам? ⇨
- Трябва ли да отговаря? ⇨
- Трябва ли да затваряте? ⇨
- Трябва ли да се качваш? ⇨
- Трябва ли да се връщаме? ⇨
- Трябва ли да се обаждат? ⇨

B.

– Няма ли да тръгваш? ⇨ – Ей сега ще тръгна.

- Няма ли да слизаш? ⇨
- Няма ли да излизате? ⇨
- Няма ли да лягат? ⇨
- Тя няма ли да става? ⇨
- Няма ли да спиращ? ⇨
- Няма ли да се обаждате? ⇨
- Няма ли да започваме? ⇨
- Няма ли да плащат? ⇨
- Няма ли да се връщате? ⇨
- Няма ли да отваряш? ⇨
- Няма ли да закусваш? ⇨
- Няма ли да свършвате? ⇨

B.

– Ще се разходиш ли? ⇨ – Не, не обичам да се разхождам.

- Ще се обадиш ли по телефона? ⇨ – Не,
- Ще преговори ли Ана урока? ⇨ – Едва ли,
- Ще почерпят ли? ⇨ – Съмнявам се,
- Ще попитате ли за срещата? ⇨ – Не,
- Ще станете ли утре рано? ⇨ – Сигурно не,
- Ще прочетете ли тази книга? ⇨ – Едва ли,
- Ще се запознаеш ли с Мари? ⇨ – Не,
- Ще напишат ли статия? ⇨ – Едва ли,
- Ще изпиеш ли кафето? ⇨ – Не,
- Ще поканиш ли гости вечерта? ⇨ – Не,

7. Попълнете празните места със съответния вид и форма на глагола:

- (отивам/ отида) ⇒ Всеки ден *отивам* па лекции и утре
ще
- (посещавам/ посетя) ⇒ На Коледа винаги
родителите си и тази Коледа ще ги
- (изпращам/ изпратя) ⇒ Днес Иван ще картички на
приятелите си. Той често им
- (уча/ науча) ⇒ Преподавателят иска да
думите, но аз не мога да ги
- (събуждам се/ събудя се) ⇒ Ей сега ще Той всяка
сутрин по това време.
- (отварям/ отворя) ⇒ Той винаги магазина навреме
и днес ще го навреме.
- (пиша/ напиша) ⇒ Не обичам да, но трябва да
..... упражнението.
- (получавам/ получа) ⇒ Често колето от родителите
си, но тази седмица няма да
- (правя/ направя) ⇒ Винаги тя кафе, но сега не иска да
.....
- (закусвам/ закуся) ⇒ Обикновено те не, но тази
сутрин ще
- (закъснявам/ закъснея) ⇒ Днес сигурно ще,
а не обичам да
- (закусвам/ закуся) ⇒ Сега Ние всяка сутрин
..... по това време.

8. Изразете последователни действия:

A.

Закусвам и излизам. ⇒ Като закуся, излизам.

- Ставам и отварям прозореца. ⇒
- Отварям прозореца и правя гимнастика. ⇒
- Правя гимнастика и отивам в банята. ⇒
- Мия се и се връщам в стаята. ⇒
- Обличам се и закусям. ⇒
- Закусвам и тръгвам за института. ⇒
- Връщам се от института и си почивам. ⇒
- Почивам си малко и сядам да уча. ⇒
- Свършвам да уча и излизам на разходка. ⇒
- Разхождам се и се връщам вкъщи. ⇒
- Връщам се вкъщи и вечерям. ⇒
- Преговарям уроците и си лягам. ⇒

Б.

Затварям прозореца и излизам. →

Преди да изляза, затварям прозореца.

- Уча урока и пиша домашното. →
- Мисля много и вземам решение. →
- Събувам си обувките и влизам в стаята. →
- Разглеждам книгата и започвам да чета. →
- Пия кафе и отивам на работа. →
- Купувам билет и се качвам на влака. →
- Вземам интервю и пиша статия. →
- Пазарувам и каня гости. →

9. Употребете подходящата форма на глагола, за да изразите:

А. Темпорално отношение

- (купувам/ купя) → Ще отида в Боровец, щом *купя* кола.
- (свърша/ свършвам) → Като , ще ти се обадя.
- (уча/ науча) → След като Иван урока, ще дойде.
- (връщам/ върна се) → Когато в родината си, ще разкажат за България.
- (разходя се/ разхождам се) → След като малко, сядам да работя.
- (виждам/ видя) → Когато го , ще му кажа.
- (чета/ прочита) → Щом книгите, ще ги върнете в библиотеката.
- (реша/ решавам) → Като задачите, може да излезете.
- (кажа/ казвам) → Преди да нещо, трябва да мислиш.
- (получавам/ получа) → Щом писма, веднага отговарям.

Б. Логическо отношение

- (купя/ купувам) → Имат пари, щом *купуват* кола.
- (получавам/ получа) → Учи редовно, щом добри оценки.
- (ставам/ стана) → След като тя толкова рано, значи има причина.
- (казвам/ кажа) → Щом ти , така е.
- (пиша/ напиша) → Ако не писма, няма да получавате.
- (повтарям/ повторя) → Като не нещо, забравяш го.
- (тръгвам/ тръгна) → Бързат много, щом веднага.
- (идвам/ дойда) → След като не , значи е болна.
- (обадя/ обаждам се) → Щом , значи имаш нужда от помощ.
- (отивам/ отида) → Не са зле, щом на екскурзия.

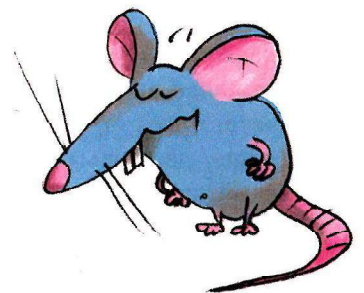

10. Употребете подходящата форма на съответния глагол:

(ставам/ стана)	⇒	Щом <i>стане</i>, той пие кафе.
(заминавам/ замина)	⇒	След като Ана за Гърция, значи има работа.
(виждам/ видя)	⇒	Когато те, ще ти разкажа всичко.
(получавам/ получа)	⇒	Отговарям на писма, които
(ставам/ стана)	⇒	Щом Мария толкова рано, има причина.
(идвам/ дойда)	⇒	Като в института, искам да ми се обадиш!
(срещам/ срещна)	⇒	Когато Иван, моля те да го поздравиш!
/закусвам/ закуся)	⇒	Излизам, след като
(казвам, кажа)	⇒	Преди да нещо, трябва да помислиш!
(мисля/ помисля)	⇒	Ако човек много, може да загуби.
(заключвам/ заключа)	⇒	Никога не бюрото.
(закъснявам/ къснея)	⇒	Мария продължава да
(получавам, получа)	⇒	Ако искаш да писма, трябва да пишеш.
(затварям/ затворя)	⇒	Като свършите, трябва да прозореца!

11. Попълнете с *преди да, след като, щом, като, когато, докато* и подходящ глагол:

След като прочета книгата, ще ти кажа мнението си.
 в София, ще се срещна с приятелите си от студентските години.
 работа, ще ти се обади.
 в България, ще купя къща край морето.
 лекарството, ще говоря с лекаря си.
 късно, не мога да стана рано.
 в родината си, ще разказвам много за България.

12. Употребете глагола *отивам/отида* или *ходя*:

Не обичам да *ходя* в музеи, но днес ще

Искам да на екскурзията, но нямам пари.

Ако си често в Гърция, ще загубите много уроци.

— Къде ?

— Да купя вестник.

— Къде обикновено следобед?

— Никъде, стоя си вкъщи.

Децата на училище. Те са ученици.

Децата в училището, защото имат тържество.

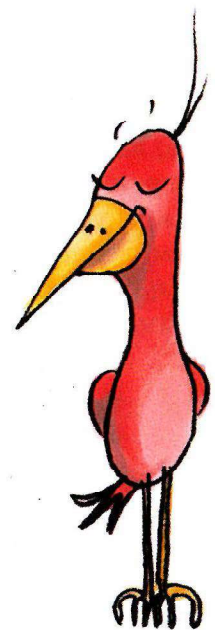
— Къде ?

— На дискотека.

— Често ли на дискотека?

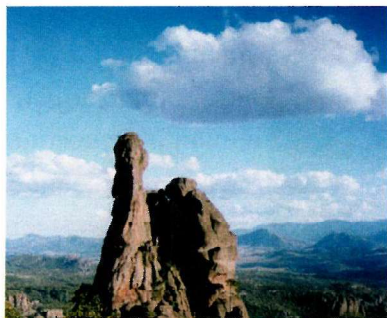
— Не, само понякога.

Редовно на фризьор.

13. Поставете необходимите глаголи в съответната форма:

..... *Събуждам се* в 7 часа. веднага. Като,
 съквартирантката ми вече кафе в кухнята. Аз не кафе,
 чай. Като, излизаме. Преди да
 .., прозореца. Сутрин в ДЕО, а следобед
 .. рисуване във ВИАС. Като вечер, много изморени.
 вкъщи или малко из парка. нещо от
 магазина, и Така е всяка сряда.

урок 1

Слушане

- Слушайте внимателно!
- Слушайте внимателно и изберете правилния отговор!

Къде иска да прекара лятото Мария?

- на море
 на планина
 на работа

Какво предлага Елена на Мария?

- да почиват заедно
 да не ходят никъде
 да помислят малко

Какво решава Мария?

- да отиде в чужбина
 да си помисли
 да се откаже от почивка

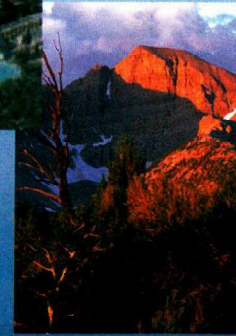
- Слушайте отново диалога и отговорете на въпросите!

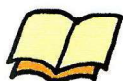
Къде мисли да отиде през лятото Мария? Сигурно ли е?

Къде ходи всяка година Мария през лятото?

Какво предлага Елена?

Как приема идеята ѝ Мария?

Четене

- Прочетете текста и отговорете на въпросите!

Езерото Сребърна – чудо на природата

Казвам се Клаус Рапман. Журналист съм в Радио Мюнхен. Преди 10 години бях студент в България. Завърших Софийския университет. От две седмици съм в командировка в София. Ще пиша репортажи за историята, природата, традициите и хората на България.

Утре заминавам за езерото Сребърна. То е едно чудо на природата и затова е включено в списъка на ЮНЕСКО. Намира се близо до брега на река Дунав, на 18 километра от град Силистра. Получава вода от подземни извори. Необикновеното богатство от птици и животни прави впечатление на всеки посетител. Най-ценни са пеликаните.

Тази вечер ще се обадя на колегите от Мюнхен, че ще остана още няколко седмици в България. Трябва да приготвя багажа си, камерата, а също и да купя ленти за фотоапарата. Утре ще пътувам с колата на един мой приятел.

На връщане ще посетя скалните манастири. Те се намират недалеч от гр. Русе. Там непременно трябва да се види църквата „Света Богородица“. Уникалното ѝ разположение в пещера високо в скалите я прави неповторим паметник на българската предренесансова култура от XII–XIV век.

Преди да си тръгна от България, ще се срещна с приятели от студентските години в ресторанта на университета – „Яйцето“. Всички от групата ще дойдат. Винаги, когато идвам, се срещаме там. И този път ще се видим, ще поговорим, ще потанцуваме, ще се посмеем, ще се повеселим от сърце. Ще видя и Людмила, вече известна оперна певица. Дали ще бъде както някога?...

